

Jarmila Švachová

Restaurování historických rytin ze sbírek muzea v Kloboukách u Brna

Městské muzeum v Kloboukách u Brna zadalo v loňském roce k restaurování sedm kusů historických rytin pocházejících z 18. až 19. století. Práce provedl kolektiv restaurátorů MZM Brno pod vedením pana Jiřího Ráčila v době od září do prosince 1995.

Soubor zarámovaných grafik Der See von Albano (1799), Templum Veneris (1805), Korunovační průvod na Malostranském náměstí a čtyři kusy drobných kolorovaných grafik se nacházel ve velmi špatném stavu. U prvních tří grafik byly konstrukce rámu lokálně napadeny červotočivým aktivním hmyzem, vnitřní úložné plochy byly silně znečištěny prachem, zbytky hmyzu a většími kousky nečistot. Byly poškozeny gypsové reliéfy rámu, otěr pozlacených vrstev byl silný.

V případě čtyř kolorovaných grafických listů byla konstrukce rámu komplexně napadena červotočivým hmyzem a hmyzem z čeledi tesaříků. Hmota dřeva vykazovala znaky tzv. „perníkové struktury“ (naprostá absence kompaktní dřevité hmoty), která byla nahrazena výtrusy hmyzu a zbytky původní hmoty dřeva. Rámy byly rozklíženy, přední křídlové podklady byly silně poškozeny, vrstva pozlacení téměř chyběla, rohové cínové ozdoby chyběly prakticky u všech čtyř rámu.

Rámy

Restaurátorský a konzervátorský zásah spočíval v mechanickém odstranění prachových složek a větších kusů nečistot, očištění předních reliéfních stran grafik. Konstrukce rámu byly konzervovány a injektovány speciálními přípravky proti dřevokaznému hmyzu a plísním. Z nepoškozených částí předních ozdobných reliéfů byly sejmuty otisky a zhotoveny gypsové kopie, které byly později vsazeny na místa poškozených částí.

Dále byly prováděny opravy poškozených křídlových podkladů. Na rámy byly naneseny dvě zlatí vrstvy, tvořené pigmentovým zlatem - odstínu „sluneční jas“, na vnitřních plochách a na bocích byl proveden závěrečný ochranný nátěr včelím voskem. Na rámy malých formátů grafik byly připevněny rohové ozdoby - galvanoplastické měděné kopie, ručně opracované a pokryté odpovídajícím odstínem bronzové barvy.

Grafické listy

Stav před restaurátorským zásahem:

Ruční papír všech sedmi grafických listů byl značně zaprášený a zašlý. Malé formáty byly ze 45 % narušeny prohlodáním hmyzem, papír byl místy rozrušený, části kreseb a jejich kolorace chyběly. I na velkých formátech byly setřeny části kreseb, papír byl napaden plísní, nesl stopy po mastnotě a znatelné stopy stárnutí papírové hmoty. U jedné grafiky byl papír velmi křehký, uprostřed a na okrajích potrhán. Byly patrné amatérské opravy lepicí páskou. Restaurátorský a konzervátorský zásah započal mechanickým očištěním a odstraněním nečistot a prachových složek. Kyselost papíru se pohybovala v rozmezí 5 - 5,2 pH. Byla provedena komplexní desinfekce papíru a čištění mokrou cestou. Grafické listy byly podlepeny japonským, v jednom případě platiniskovým papírem. Byl doplněn a vyspraven papírový podklad, v narušených místech dobarven. Po vyschnutí a zalisování grafik byly provedeny retuše a doplnění kreseb, včetně textu. Kolorované tisky byly retušovány temperovými barvami. Po ukončení prací měl papír hodnotu 5,5 pH. Celkové časové nároky na práci byly 203 hodin, finanční náklady 15 tisíc korun uhradil Městský úřad v Kloboukách u Brna.

Restaurátorské a konzervátorské práce byly provedeny nesmírně pečlivě a na vysoké odborné úrovni. Výsledný efekt je velmi zdařilý. Podařilo se nám tak „za pět minut dvánáct“ zachránit před zničením grafiky, dokládající výtvarnou kulturu minulých století.